

Endeligt referat

Udsendt 9. september 2016

Møde i Nationalparkbestyrelsen den 30. august 2016

Mødested: Klægager, Østerende 13, 6261 Bredebro (www.klaegager.dk)

Mødet fandt sted fra kl. **14.00 til 17.00.**

Deltagere:

Formand	Janne Jørgensen Liburd	
Varde Kommune (næstformand)	Preben Friis-Hauge	
Esbjerg Kommune	Kurt Jakobsen	
Fanø Kommune	Kristine Krog Kaas	Afbud
Tønder Kommune	Susanne Linnert	
Danmarks Naturfredningsforening	Britt Schak Hansen	
Friluftsrådet	Hanne Voetmann	
Dansk Ornitologisk Forening	Marco Brodde	
Digelagene	Kjeld Andreasen	
Danmarks Jægerforbund	Hans Christian Fuglsang	
Danmarks Sportsfiskerforbund	Lars Brinch Thygesen	
Landbrug & Fødevarer	Mikael Nørby-Lassen	
Naturstyrelsen	Ulrik Lorenzen	
Nationalparkrådet	Svend Tougaard	
Nationalparkrådet	Anne Marie Overgaard	
Nationalparksekretariatet	Peter Saabye Simonsen	
Nationalparksekretariatet	Alette Houman Dyhrfeld (Referent)	

Punkter på dagsordenen:

1. Velkomst og godkendelse af dagsorden – Beslutningspunkt

Janne Liburd bød velkommen og dagsordenen blev godkendt. Janne ønskede H.C. Fuglsang og Hanne Voetmann tillykke med deres 70-års fødselsdage.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *dagsordenen godkendes.*

Beslutning:

- **Dagsordenen blev godkendt.**

2. Nyt fra bestyrelse og sekretariat – Orienterings- og Beslutningspunkt

Der var en kort orientering fra bestyrelse og sekretariatet. Deltagelse i møder samt presseomtale var beskrevet i ledelsesorienteringen, som Peter Saabye Simonsen gennemgik. Han uddybede punkterne vedr. budgetændringer, Skibsværftets konkurs og følgerne deraf på processen med at bygge skibet, udsmykning af Fanø-færgen, som er tænkt som en port til Vadehavet og led i Oplevelser i Verdensarven, Vadehavsfestivalen og Wadden Tide, Interreg-projektet og Tønder Festival. Peter Saabye Simonsen roste vores serviceøkonomelev, Jannik Lorenzen, som har været en stor hjælp under sin praktik.

Kurt Jakobsen orienterede om naturprojekt Ribemarsken, som byrådet i Esbjerg har behandlet. Projektet er delvist godkendt med hensyn til etablering af ruter og stier og mindre naturgenopretningsprojekter, mens projektet med genslyngning af åen er udsat, da tiden ikke vurderes helt moden. Bestyrelsen diskuterede projektet. Det kom frem, at lodsejerne generelt er misfornøjede med processen. De vil i udgangspunktet gerne en genslyngning af åen, men det vil skulle ske på basis af grundig dokumentation for effekterne af genslyngningen og især i forhold til højere vandstand og vandafledning. Også udspil til økonomi for lodsejerne burde være nævnt i projektets oplæg. De grønne organisationer i bestyrelsen udtrykte, at ændret og højere vandstand er en forudsætning for reelle naturforbedringer.

Hanne Voetmann værdsatte, at man arbejder på en oversigt over særlig værdifuld og sårbar natur. I denne sammenhæng opfordrede bestyrelsen til, at de 4 vadehavskommuner inddrages i projektet.

Britt Schak Hansen spurgte til de oprindelige projektopdateringer, da ledelsesorienteringens projektbeskrivelser ikke indeholder målsætninger og nationalparkens økonomiske andel i projekterne. Sekretariatet tog dette til efterretning.

Janne Liburd orienterede om, at sekretariatet har haft fokus på tidsregistrering, og generel projektstyring samt at der er kommet styr på den del.

Herefter var der orientering om:

- Realdania – Stedet Tæller

Peter Saabye Simonsen orienterede om projektskitsen, som er delt op i faser.

Fase 1. Anlæggelse af afskærmning af Kystdirektoratets areal, værft og gangbro samt en trappe der fører op på diget med udsigt over vaden. Her er plinter, så man kan sidde og se ud over området. Parkering på areal syd for vejen og anlæg af fodgængerovergang samt sti frem til arealet. Afventer landzonetilladelse.

Fase 2. Etablering af toiletforhold, udvidet skiltning til nationalparken og Verdensarven samt cykelparkering mv. Hertil skal søges om midler sammen med Tønder Kommune.

Fase 3. Udvikle arealet til støttepunkt på cykelruten 'Vestkystruten' / Panoramaruten med cykelturistvenlige faciliteter samt forbedre adgang for handicappede.

Bestyrelsen drøftede projektet, hvor flere elementer indgik bl.a. udsigtsmulighed fra diget, historisk værdi ift. oprindelige Brede Å-udløb, kig ud over Ballummarsken, beplantning, formidling af Kystdirektoratets areal mv. DN udtrykte, at de ikke kan bakke op om projektet.

Peter Saabye Simonsen nævnte, at fase 1 projektets indhold ikke er ændret det sidste år og – personligt set - så vil det være en påtrængt forskønnelse af Kystdirektoratets areal.

Janne Liburd lukkede punktet med kommentaren, at der er betænkeligheder ved beplantningen.

- Oplevelser i verdensarven

Der blev henvist til bilaget, emnet blev ikke yderligere uddybet.

- Friluftsrådet – projekt formidling og friluftsliv, 1,5 mio. kr.

Peter Saabye Simonsen orienterede om, at der er to projekter. Det ene er en 1,5 mio. kr's pulje, som Friluftsrådet har afsat til hver af de fire nationalparker. Nationalparkerne er enige om at samarbejde på fire konkrete projekter. Nationalpark Vadehavet vil få ansvar for Code of Conduct og Læringsplatform for ungdommen, Thy for kompetenceudvikling af partnere og frivillige, Mols for Junior Ranger. Ansøgningsfrist i november. Det andet projekt er VFF's koordinator, som er finansieret med 450.000 kr. fra Friluftsrådet. Hvis kommunerne medfinansierer koordinatoren, og nationalparken vil dække de administrative omkostninger, så vil koordinatorens arbejde kunne strækkes fra 1 år til 2 eller 3 år. Ulrik Lorenzen spurgte til samarbejder med naturparkerne, hvortil Peter Saabye Simonsen svarede, at det samarbejde er der taget hul på.

- **Mandø – oplæg til projekt**
Der var en kort orientering om et muligt Mandø-projekt, som vil kunne involvere NST, Den Danske Naturfond, SVUF, Esbjerg Kommune og nationalparken samt Mandøboerne. Der er dels tale om et muligt naturgenopretningsprojekt, dels et eventuelt udviklingsprojekt. Bestyrelsen blev bedt om at håndtere viden om projektet diskret når bilag eftersendes. Projektet vil inkl. budget komme på bestyrelsens budgetmøde i oktober, når aktiviteter og ansvar er præciseret og de andre parterers stilling er kendt.
- **IWSS evaluering – orientering**
Janne Liburd orienterede om, at der er igangsat en evaluering over de sidste 3 års arbejde i IWSS. WWF gennemfører evalueringen. De har udsendt udkast til spørgeskema, som er kommenteret af de danske parter, også nationalparken.
- **Stillehavsøsters – forsøgsfiskeri**
Mikael Nørby-Lassen orienterede om projektet, som han mener vil styrke det lokale erhvervsliv og ikke skade naturen. Han efterlyste et kort, som viser hvor fiskeriet vil foregå og ikke foregå. Sekretariatet vil søge at få fremskaffet et kort som eftersendes.
Bestyrelsen drøftede sagen.
Det blev nævnt, at der tidligere har været foretaget forsøgsfiskeri, som ikke havde vist sig rentabelt. Da der ikke ligger en ansøgning til Natur-Erhvervstyrelsen, vil bestyrelsen afvente en sådan, før de tager stilling.
- **Udkast til Strategi for Vadehavet som Verdensarv 2016-2020**
Janne Liburd orienterede kort om strategiudkastet som har nogle mangler om ansvarsfordelingen, men i øvrigt samler nationalparkens og andres initiativer og stimulerer samarbejde. Når det endelige udkast foreligger, vil bestyrelsen få dette til godkendelse.

Britt Schak Hansen spurgte, om der var blevet ansat en medarbejder i sekretariatet. Peter Saabye Simonsen forklarede, at økonomien pga. ekstra omkostninger på et par projekter ikke kan bære en ansættelse p.t.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Realdania – Stedet Tæller: Sekretariatet arbejder videre med det skitserede projekt.*
- *Oplevelser i Verdensarven: Bestyrelsen tager orienteringen til efterretning.*
- *Friluftsrådet: Sekretariatet arbejder videre med en projektansøgning om 1,5 mio. kr. for udvikling af MitVadehav, Code of Conduct, Junior Ranger og kompetenceudvikling af frivillige og partnere. Dernæst, at sekretariatet gives mulighed for i 2017 at ansætte VFF-koordinatoren.*
- *Mandø: Sekretariatet fortsætter samarbejdet med Den Danske Naturfond, Naturstyrelsen, Esbjerg Kommune og SVUF samt Mandø-folkene om planlægning og igangsættelse af naturprojekt Mandø.*
- *Forsøgsfiskeri efter Stillehavsøsters: Nationalpark Vadehavet ønsker grundig dokumentation for forsøgsfiskeriets påvirkninger, herunder bifangster, og undlader støtteerklæring for forsøgsfiskeriet.*
- *Udkast til Strategi for Vadehavet som Verdensarv accepteres, så sekretariatet kan arbejde videre med øvrige partnere.*

Beslutning:

- **Realdania – bestyrelsen tog orienteringen til efterretning og bad sekretariatet arbejde videre. DN kan ikke støtte op om projektet.**
- **Oplevelser i verdensarven – bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.**
- **Friluftsrådet - bestyrelsen bakkede op om sekretariatets indstilling.**
- **Mandø-projektet - bestyrelsen bakkede op om sekretariatets indstilling og bad om opfølgning inkl. bilag fra sekretariatet. Forsøgsfiskeri - bestyrelsen ønsker at afvente en tilbagemelding fra NaturErhvervsstyrelsen.**
- **Udkastet til Strategi for Vadehavet blev sekretariatet bedt om at arbejde videre sammen med de øvrige partnere.**

3. Status for projekter – Orienterings- og Beslutningspunkt

Følgende emner blev drøftet:

- Status på Partnerprogrammet ved Hanne Voetmann
Hanne Voetmann orienterede om partnerprogrammets arbejde. En godkendelse fra bestyrelsen er vigtig, så sekretariatet igen kan åbne for optagelse af nye partnere.
Partnerudvalget har foreslået at ændre programmet til 5 partnerkategorier:
  - Nationalpark ambassadører (ny kategori)
  - Nationalpark partnere
  - Verdensarvs partnere (ny kategori)
  - Nationalpark produktpartnere fordelt på foodpartnere og non-foodpartnere.
  - Nationalpark uddannelses- og forskningspartnereHanne Voetmann gennemgik kategorierne og kriterier for optagelse. Generelt stilles der lidt flere krav fremover. Det skal fortsat være gratis at være partner, men af hensyn til økonomien, vil der være graduerede velkomstpakker.
Partnerprogrammet blev rost og Britt Schak Hansen foreslog, at man tænker Vadehavsstrategien ind i programmet.
- Status på Græsning ved Kjeld Andreasen
Kjeld Andreasen og Peter Saabye Simonsen fortalte kort om græsning, som har stået noget stille henover sommeren. SEGES har indkaldt til møde om forretningsplan i september. Nationalparken har fået analyseret antallet af kødproducenter i nationalparkens område. Landbrugsforeningen leverer udkast til foreningsvedtægter primo september. Marco Brodde orienterede om, at man på Fanø har et græsningsprojekt, som nationalparken er involveret i, blandt andet ved at kvalificere rapporten fra projektet.
- Status på Nationalparkskipet ved Preben Friis-Hauge

Preben Friis-Hauge orienterede om, at der er fine artikler i Nationalparkmagasinet om de frivillige og skibet. Skibsudvalget har været samlet den 24. august for at planlægge dåben og de frivillige har været samlet den 25. august for at planlægge sejladsen til Kammerslusen. Han roste de frivillige, som er dygtige og opmærksomme på krav og regler. Skibet modtages den 4. september med taler, dåb, shantikor og sejlads.

Københavns Universitet og GEUS har forespurgt om de kan benytte skibet til forskningsaktiviteter.

- Status på Kunststudvalget ved Marco Brodde.
Marco Brodde orienterede om at Kunststudvalget nu er bestykket med galleriejer Leif Christensen, billedhugger Lars Waldemar, Waddentidekoordinator Annemette Laursen foruden Marco Brodde og Jens L. Hansen. Udvalget har besluttet at starte med et projekt: "Artist in residence". Dette projekt påtænker man at køre hvert andet år og starter i april 2017. I øjeblikket arbejder udvalget på projektbeskrivelsen. Dernæst fik lokale kunstnere sammen med bestyrelse og rådtillbudt en rundvisning ved Wadden Tide. Trods begrænset fremmøde udtrykte Hanne Woetmann og Peter Saabye Simonsen stor begejstring for arrangementet og Waddentide-udstillingen og opfordrede til at besøge den.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen tiltræder partnerudvalgets oplæg til ny struktur.*

Beslutning:

- **Bestyrelsen tiltrådte partnerudvalgets oplæg.**

4. Emner til drøftelse i Nationalparkrådet og tilbagemelding til Rådet - Beslutningspunkt

Svend Tougaard orienterede om Rådets 2 workshops med emnerne Code of conduct og lokale ambassadører.

Rådet opfordrer til at sekretariatet nedsætter arbejdsgrupper, som arbejder videre med rådets idékatalog, ligesom rådet ser sig selv, som lokale ambassadører.

Rådet havde på det seneste møde bedt om en orientering om projektet Steedet Tæller samt bedt om at få et fagligt indlæg i starten af møderne.

Janne Liburd roste rådets arbejde og var begejstret for sætningen "Oplevelser med omtanke", som en god "oversættelse" af code of conduct.

Bestyrelsen bakker op om nedsættelse af arbejdsgruppe Code of conduct f.eks. i projektet med Friluftsrådet, og lokale ambassadører overvejes til partnerprogrammets ambassadørkategori. Bestyrelsen foreslog, at rådet arbejder med porte til nationalparken og Verdensarven og kommer med begrundede input til placering. Sekretariatet laver udkast til workshop.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen godkender Rådets anbefaling om at sekretariatet arbejder videre med Code of Conduct i projektform og arbejder videre med lokale ambassadører i partnerudvalget. Herudover opfordres rådet til faglige indlæg på møderne.*

Beslutning:

- **Bestyrelsen bad rådet komme med forslag til hvor porte til Vadehavet kan placeres. Som bilag vil rådet få tilsendt kommunikationsplanen i pixi-udgave.**
- **Karsten Laursen vil blive bedt fortælle om det nye projekt om vandfugle og turisme som et fagligt indlæg på det kommende rådsmøde.**
- **Rådet får en status/orientering om Realdaniaprojektet.**
- **Bestyrelsen vil gerne have rådets kommentarer på faglige indlæg mv.**

5. Evaluering og Nationalparkplan – Orienteringspunkt

Peter Saabye Simonsen orienterede om Evaluering og Nationalparkplan. Han har udarbejdet et oplæg til et fælles evalueringsdesignplan for Danmarks nationalparker, som mødes herom 6. september. Oplægget tager afsæt i bæredygtighedsprincipperne. Jannik Lorezens partnerundersøgelse kan evt. inddrages i evalueringen.

Nationalpark Thy har brugt 3000 timer på evaluering og plan. Vadehavet ønsker at bruge færre timer, hvorfor man er i dialog med de øvrige nationalparker om hvordan det gribes an. SVANA / NST er også inviteret med i processen, da den eventuelle revision af nationalpark-lovgivningen måske kan drage nytte af evalueringen. Indsamlingen af data til evaluering vil starte i efteråret. Både bestyrelse, råd, kommuner, forskningsudvalg og andre relevante parter forventes inddraget i processen.

Procedure og tidsplan er sådan, at den nye plan skal være ministergodkendt med udgangen af 2018, dvs. skal indsendes sommeren 2018. Inden da skal den i høring og evaluering plus miljørapport skal foreligge.

6. Kommunikationsplanen – Beslutningspunkt

Der er udarbejdet en pixiudgave af kommunikationsplanen, som bestyrelsen havde modtaget som bilag. Bestyrelsen blev bedt kommentere på kommunikationsplanen.

Bestyrelsen fandt planen let tilgængelig. Der er lidt tilrettelser med sproget, kreditering af fotos og valg af foto i forhold til tekstindhold. Bestyrelsen blev bedt om at fremsende konkrete ændringsforslag senest 15. september.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen godkender kommunikationsplanen.*

Beslutning:

- **Bestyrelsen godkendte kommunikationsplanen og eftersender kommentarer/ændringsforslag til Peter Saabye Simonsen inden 15. september 2016.**

7. Ansøgninger om tilskud og tilskudsordningen – Orienterings- og beslutningspunkt

Peter Saabye Simonsen orienterede om status på tilskud til lokale projekter og netværksarrangementer samt tilskud til eksterne projekter.

Marco Brodde opfordrede til, at oprensning af gadekær fjernes som eksempel.

Kurt Jakobsen opfordrede til, at man hører de stående udvalg i forbindelse med ansøgning med henblik på kvalitetssikring. Dog skal det ikke forlænge sagsbehandlingen og man skal være opmærksom på eventuel inhabilitet.

Nationalpark Vadehavet tilkendegav i efteråret 2015, at nationalparken ville støtte en indspilning af Jens Rosendahls vadehavssange, såfremt ansøger fik medfinansiering fra anden side. Det er lykkedes, og ansøgningen indstilles derfor til tilsagn.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen tager orienteringen til efterretning*
- *Bestyrelsen godkender et tilsagn på 30.000 kr. til projektet "Indspilning af Jens Rosendahls vadehavssange"*

Beslutning:

- **Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning**
- **Bestyrelsen godkendte tilsagnet til projektet "Indspilning af Jens Rosendahls vadehavssange".**

8. Økonomi - Budget 2016 – Orienterings- og beslutningspunkt

Peter Saabye Simonsen orienterede om status i forhold til Budget 2016 og fremlagde oplæg til nye indkøbs- og udbudsregler, som er affødt af den nye udbudslov. De nye udbudsregler vil give en mindre forøgelse af administrationstimer, da indkøb og projekter samt udbud, der har grænseoverskridende interesse, principielt skal i offentligt udbud

Det af sekretariatet fremlagte budget rummer besparelser efter gennemgang af årets hittidige forbrug og forventede forbrug. De enkelte besparelsesforslag blev gennemgået og begrundet, herunder modificering af skibets

kran, som der i øvrigt er søgt fondsmidler til. På budgetmødet i oktober vil der blive fremlagt forslag til reduktion af 2017- og 2018-aktiviteter for at skabe luft i budgettet og dermed lidt bevægelsesfrihed.

Peter Saabye Simonsen orienterede om.

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen tager orienteringen til efterretning.*

Beslutning:

- **Bestyrelsen tog orienteringen til efterretning.**

9. Studietur 2017 - Beslutningspunkt

Sekretariatet havde udarbejdet et udkast til destination og dato for ekskursion 2017, som bestyrelsen blev bedt tage stilling til.

Bestyrelsen drøftede forslaget og kom frem til, at de ønskede at lægge studieturen udenfor Danmark. Et eksempel på inspiration på en tur kunne være at se eksempler hvordan man kombinerer naturbeskyttelse med erhverv, f.eks. kobbersnepper i Holland. Det blev foreslået, at turen ligger i en weekend og det kunne være Holland eller Rügen, hvis budgettet kan holde til det.

Det blev foreslået at kombinere deltagelse i Naturmødet 2017, Nordjylland, med at mødes med bestyrelserne fra de øvrige danske nationalparker. Naturmødet 2017 finder sted den 18. til 20. maj.

<http://naturmoedet.dk/evaluering/>

Sekretariatet havde indstillet at:

- *Bestyrelsen træffer afgørelse om destination og dato.*

Beslutning:

- **Sekretariatet blev bedt undersøge mulighederne for en Studietur til Holland eller Tyskland.**

10. Evt. og meddelelser

Ulrik Lorenzen orienterede om, at Naturstyrelsen Vadehavet og Blåvandshuk sender invitation til samarbejde omkring skiltning på Naturstyrelsens arealer til de 4 vadehavskommuner og Nationalparken.

Janne Liburd orienterede om, at forskningsudvalget arbejder på det internationale Vadehavssymposium, som foregår i februar 2017. Ved symposiet

skal man udarbejde en forskningsstrategi, som skal præsenteres på ministerkonferencen i 2018.

Nationalparken har haft besøg af en hollandsk delegation og der har været besøg af 2 ministre, Ellen Trane Nørby og Ulla Tørnæs.

Der havde været møde vedr. Sønderho Havn, hvor John Frikke fint havde orienteret om nationalparken. Man er ved at gøre klar til dræning af havnen.